

Language Distribution in Markazi Province

Zabih Allah Komijani Bozcheloei¹
Maryam S. Ghiasian*²
Mortaza Taheri-Ardali³

Abstract

Markazi province is located in the center of Iran with 1.8% of the area of Iran and approximately 1% of the Iran population. In this research, based on the instructions of the "Atlas of the Languages of Iran (ALI)", the language distribution and the approximate percentage of the speakers of Markazi province were obtained. The results show that the local Persian language (Persian with an accent, for example, Araki Persian), standard Persian, Turkish group, Luri, Raji, Khalaji group and South Tati language group (including: Vafsi, Alviri, Kahaki, Vidari), Lakki and Kurdish have the most speakers in the province respectively. Vafsi, Kohki, Amrei, Raji, Alviri, Vidari languages are among the most endangered languages. Laki, Kurdish and Lori languages are local languages whose speakers have migrated to this province from other regions of the country, due to the industrial hub of Markazi Province. Statistical results of the research show that in Markazi province, speakers of the local Persian varieties include around 42.33%, speakers of standard Persian include around 33.11%, speakers of Turkish group around 14.36%, speakers of Lori group around 4.49%, speakers of mixed languages around 3.06%, speakers of Raji around 1.81%, speakers of Khalaji around 0.450%, speakers of South Tati language around 0.287 %, speakers of Laki of Kermanshah around 0.10%, and speakers of Kurdish around 0.003%, of the population of the province.

Keywords: Atlas of the Languages of Iran (ALI), Language Documentation, Language Distribution, Markazi Province.

Extended Abstract:

1. Introduction

Languages and dialects as social phenomena play a significant role in human life, so that the communicative role of language has caused the growth and

1. Ph.D. student in General Linguistics, Department of English Language and Linguistics, Kermanshah Islamic Azad University, Kermanshah, Iran. (zabikomijan28@yahoo.com)

* 2. Associate Professor, Department of Linguistics, Payame Noor University, Tehran, Iran. (Corresponding Author: m_ghiasian@pnu.ac.ir)

3. Assistant Professor of General Linguistics, Department of English and Bakhtiari Studies Research Institute, Shahrekord University, Shahrekord, Iran. (taheri@sku.ac.ir)

development of human societies. Therefore, today, study, survey and research on culture and national identity is one of the basic needs of the development of every country. In this regard, human societies need linguistic maps, atlases, corpus data prepared on the basis of systematic methodology to documentation and record of existing language varieties. "Linguistic maps can be either display or interpretive". The current research is also based on the methodology of "Atlas of the Languages of Iran (ALI)", in order to identify and record the language varieties in Markazi Province systematically. ALI is a project that is building an atlas of the languages of Iran in collaboration with Carleton University of Canada, Leiden University of Holland, Bamberg University of Germany, Shahrekord University, Persian Gulf University, Razi University and Alexander Von Humboldt- Stiftung/ Foundation of Germany. There has been no such a comprehensive research, with a specific goal and a coherent and continuous activity on languages of Iran. Several researches have been done on the linguistic characteristics of the Markazi province, which can be mentioned as follows: Stillo (1981, 1971) presented a multiple classification of the Tati language based on the criteria of geographical proximity, linguistic and racial characteristics. He considered Tati as a language group and the subgroup that is related to the topic of the present research is the South Tati language, which according to the classification of Yarshater (1962, 1964 cited in Stillo 1981:140-141) includes "dialects in Ramand region of Qazvin (Takestan), common dialects in Eshthard, Alviri and Vidar dialects near Saveh, and Vafsi dialect in Arak. Other researchers such as, Shariat (2010), Safari (2003), Adelkhani (2002), Kia (1957), Moghadam (1950), have also conducted researches in some linguistic groups of the Markazi province, which are often in the form of field collection of words, idioms, proverbs, phonetic, phonemic, morphemic and syntactic characteristics. The importance of this research will be in completing the information of the ALI website in the language distribution section in Markazi Province, being done with this methodology for the first time. Of course, it should be acknowledged that previous studies regarding language distribution has helped researchers in doing this project. For instance, Moghadam's research is important as it is one of the first works done in language distribution in Markazi Province. He named the linguistic varieties of the province as dialects and divided them into the following four categories: "1- the dialects of Vafsi, Ashtian, Tafresh and Amore, 2- the dialect of the nomads of Zand, 3- the dialect of the Gypsies, and 4- the dialects of Khalaj and Turkic". Desme-Gregoire and Fontaine (1991) also point to the spread of Turkish language in Markazi Province and in areas such as Rudbar-Tafresh, some villages in Farahan, Arak, Shazand and Komijan; They mention Raji or Rayeji language used in Dilijan and Mahalat; They also discuss the distribution of Tati language as follows: Vafsi language is common in Komijan, Alwiri in Zarandiyeh, and Kahaki in Tafresh, Chehragani and Vafsi are common in the west and south of Hamedan province.

The purpose of the current research is to investigate the language distribution of Markazi Province, and the results of the collected data are presented as an estimate of the proportion of speakers in every spoken language as a mother tongue. In order to achieve this goal, researchers have tried to answer the following questions: “In each of the settlements of Markazi Province, what languages and their sub-varieties are spoken as mother tongue?” “What percentage of language varieties are spoken in Markazi province?” “What are the local pronunciations for the names of each of the settlements in Markazi Province?” Today, the official names of places are mentioned on road signs, geographical maps, conversations, official newspapers, and letters from official and unofficial institutions. Finding the local pronunciation or toponymy of each village helps to investigate local languages. As the present research was performed in the framework of ALI’s online research program, the questionnaires are derived from ALI’s website, the raw data will be interpreted based on the Nonalite software, Language distribution maps of Markazi province will be available and presented online in the form of interactive maps.

2. Methodology

The current research has proceeded step by step based on the methodology determined in ALI. First, a list of all settlements in Markazi province, including cities and villages as provincial sub-district, were downloaded from the website of Iranian Statistic Centre in the Excel file format; Then, Along with the Persian names of the settlements, their official names in Latin in one column and their local pronunciation in another column were transcribed based on the principles of ALI’s transcription. Finally, based on the list of settlements, the language or varieties of language that are common in each settlement and the approximate number of speakers who speak that language among the entire settlement were determined. It should be mentioned that the pronunciations of the local names of the settlements were asked from the speakers who were fluent in the native language of that region. Then the residents of the area were asked what language they speak and what they call it in the local language. In the case of multilingual settlements, the estimated percentage of native speakers of each language variety was calculated. In addition to the local residents, the ones who were interested in language issues like teachers, or who were familiar with languages of the region like peddlers who were always traveling between settlements or members of village council were asked to estimate the speakers of each language variety.

3. Result and Discussion

Most of the settlements in Markazi province speak local Farsi, standard Farsi and Turkish respectively. The approximate percentage of speakers is provided

based on the population of the settlements, and about 78% is estimated for the Persian language (standard and local), and Arak, Saveh, Shazand, Khomein, and Mahalat respectively have the highest number of Persian speakers; Then there are Turkish speakers with 15%; After them, Lori, Raji, Khalaji and South Tati have the most speakers in the province; and Ashtiani dialect is among the endangered and extinct languages of the province.

4. Conclusions and suggestions

The results showed that the largest number of speakers of languages in Markazi province belong to two language groups: Farsi (standard and local) and Turkish. Speakers of languages of Lori, Raji, Khalaji, Tati and then Kurdish and Laki are in the next phase. It can be said that the distribution of bilinguals in the province is more than monolinguals. Some factors such as: migration, forced displacement and changes caused by the political and geographical borders of the province that have brought together different ethnic groups are the main causes of the distribution of bilinguals. The study of language distribution in the provinces of Isfahan, Lorestan, Qazvin, Qom and Hamedan, which is on the agenda of ALI, will surely help the knowledge of the language in Markazi province.

Select Bibliography

- Adelkhani, H. 2001. *Accent, Grammar and Dialect of Ashtian*. Arak: Payame Digar.
- Chambers, J. K., & Trudgill, P. 1998. *Dialectology*. Cambridge University Press.
- Desmet Gregoire, H. and Fontaine, P. 1991. *Demographic Map of Arak and Hamedan*. Translated by A. A. Karimi. First Edition. Mashhad: Astane Ghods Publication. [in Peesian]
- Kia, M. S. 1956. *Ashtian Dialect*. First Volume. Tehran University. [in Persian]
- Moghadam, M. 1949. "Vafs, Ashtian and Tafresh Dialects". *Iran Kudeh*, 11: 9-184.
- Sabzalipoor, J. 2017. "Toponymy in Khalkhāl's Tāti Speakers regions". *Persian Language and Iran Dialects*, 2 (1): 163-184. [in Persian]
- Safari, H. 2003. *Raji Glossary (Delijan Dialect)*. Tehran: Balkh Publication. [in Persian]
- Shariat, K. 2009. "Vidar: my Village with Specific Dialect". *Culture of People*, 31 (32): 183-192. [in Persian]
- Stilo, D. 1971. *A Grammar of Vafsi –Tati: An Application of Transformational Computer Model*, Ph.D. Dissertation, Linguistics, University of Michigan.
- Stilo, D. 1981. "The Tati language group in the sociolinguistic context of Northwestern Iran and Transcaucas". *Iranian Studies*, XIV (3-4): 137-185.

Taheri-Ardali, M. 2021. "The Online Atlas of the Languages of Iran: Design, Methodology and Initial Results". *Language Related Research*, 12 (2): 231-291. [in Persian]

How to cite:

Komijani Bozcheloei, Z., Ghiasian, M., & Taheri-Ardali, M. 2022. "Language Distribution in Markazi Province". *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani*, 1(13): 203-216. DOI:10.22124/plid.2023.22965.1615

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پراکندگی زبانی در استان مرکزی

مرتضی طاهری اردلی^۳

مریم سادات غیاثیان^۲

ذبیح اله کمیجانی بزچلوبی^۱

چکیده

در این پژوهش سعی شد بر مبنای دستورالعمل *اطلس زبان‌های ایران* (آزیران) پراکندگی زبانی و درصد تقریبی زبانوران استان مرکزی به دست آید. نتایج نشان می‌دهد که به ترتیب زبان فارسی محلی (منظور فارسی با لهجه است مثلاً فارسی اراکی)، فارسی گونه معیار، گروه ترکی، گروه لری، راجی، خلجی و گروه زبان تاتی جنوبی (از جمله: وفسی، الویری، کهکی، ویدری)، لکی و کردی بیشترین زبانوران را در سطح استان دارد. زبان‌های وفسی، کهکی، آمره‌ای، راجی، الویری، ویدری از مهم‌ترین زبان‌های در معرض خطرند. زبان‌های لکی، کردی و لری محلی از زبان‌هایی هستند که سخنگویانشان به علت قطب صنعتی بودن استان مرکزی، از سایر مناطق کشور به این استان مهاجرت نموده‌اند. نتایج آماری پژوهش نشان می‌دهند که در استان مرکزی زبانوران زبان‌های فارسی محلی در حدود ۴۲ درصد، فارسی گونه معیار حدود ۳۳ درصد، گروه ترکی ۱۴ درصد، گروه لری ۴ درصد، آمیخته ۳، راجی ۲ درصد، خلجی زیر ۱ درصد، زبان تاتی جنوبی زیر ۱ درصد، لکی زیر ۱ درصد و کردی زیر ۱ درصد هستند.

واژگان کلیدی: اطلس زبان‌های ایران (آزیران)، مستندسازی زبان، پراکندگی زبانی، استان مرکزی

zabikomijan28@yahoo.com

۱. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، گروه آموزش زبان انگلیسی و زبان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

✉ m_ghiasian@pnu.ac.ir

۲. دانشیار گروه زبان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسؤل)

taheri@sku.ac.ir

۳. استادیار زبان‌شناسی، گروه زبان انگلیسی و پژوهشکده بختیاری‌شناسی دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران.

۱- مقدمه

زبان‌ها و گویش‌ها به‌عنوان پدیده‌های اجتماعی در زندگی انسان‌ها نقش بسزایی دارند، به‌طوری‌که نقش ارتباطی زبان باعث رشد و پیشرفت جوامع بشری شده‌است. لذا امروزه مطالعه، بررسی و پژوهش در فرهنگ و هویت ملی از نیازهای اساسی توسعه هر کشوری محسوب می‌شود. جوامع انسانی برای مستندسازی و ضبط گونه‌های موجود زبانی به نقشه‌های زبانی، اطلس‌ها، داده‌های پیکره‌بنیاد که برپایه روش‌شناسی نظام‌مند تهیه شده باشند نیاز دارند. تهیه نقشه‌ها در دنیا به دو صورت نمایشی و تفسیری مسبوق به سابقه است (نک. Chambers & Trudgill: 1998). پژوهش پیش‌رو نیز برای شناسایی، ثبت و ضبط نظام‌مند گونه‌های زبانی موجود در استان مرکزی، برپایه روش‌شناسی *اطلس زبان‌های ایران* (آزیران) صورت پذیرفته است. آذیران پروژه‌ای است که با همکاری دانشگاه‌های کارلتون کانادا، دانشگاه لیدن هلند، دانشگاه بامبرگ آلمان، دانشگاه شهرکرد، دانشگاه خلیج فارس، دانشگاه رازی و مؤسسه هومبولت آلمان در حال انجام است. تحقیقاتی در ویژگی‌های زبانی استان مرکزی صورت گرفته از جمله استیلو^۱ (1971, 1981) که براساس معیارهای همجواری جغرافیایی، مشخصات زبان‌شناختی و نژادی، طبقه‌بندی چندگانه از زبان تاتی ازایه داده و آن را به‌صورت گروه زبانی در نظر گرفته‌است. زیرگروهی که به موضوع پژوهش حاضر مرتبط می‌شود، زبان تاتی جنوبی است که براساس تقسیم‌بندی یارشاطر (1962, 1964 نقل شده در Stilo, 1981: 140-141) شامل «گویش‌های منطقه رامند قزوین (تاکستان)، گویش‌های رایج در مناطق اشتهارد و انویرون از ناحیه کرج^۲ در استان مرکزی، گویش‌های الویر و ویدار در نزدیکی ساوه و گویش‌های وفس و انویرون در اراک از استان مرکزی» است. محققان دیگری نیز چون باغبیدی (۱۳۸۰)، راسخ مهند (۱۳۸۶)، شریعت (۱۳۸۸)، صابری (۱۳۸۳)، صفری (۱۳۸۲)، عادلخانی (۱۳۸۰)، کمیجانی (۱۳۹۲)، کیا (۱۳۳۵)، مجیدی (۱۳۵۴)، مقدم (۱۳۲۸)، میردهقان و یوسفی (۱۳۹۱) و نبی‌لو چهرقانی (۱۳۸۷) پژوهش‌هایی در برخی گروه‌های زبانی استان مرکزی انجام داده‌اند که اغلب به‌صورت گردآوری میدانی واژگان، اصطلاحات، مثل‌ها، مشخصه‌های آوایی و واجی و ساخت‌واژی و نحوی بوده‌است. اهمیت پژوهش حاضر در تکمیل اطلاعات تارنمای آذیران در بخش پراکندگی زبانی در حوزه جغرافیایی استان مرکزی خواهد بود که با

1. Stilo, D

۲. مناطقی با نام های انویرون و کرج در مطالعه صورت گرفته یافت نشد و صرفاً به دلیل پابندی به مرجع، به این موارد نیز ذکر شده است.

این روش‌شناسی برای اولین بار است که انجام می‌شود. البته باید اذعان داشت که مطالعات پیشین در خصوص پراکندگی زبانی پژوهشگران را در انجام این امر یاری کرده‌است. برای نمونه پژوهش مقدم با توجه به اینکه از اولین کارهای انجام شده در پراکندگی زبانی در استان مرکزی است حائز اهمیت است. وی (۱۳۲۸: ۹) گونه‌های زبانی استان را گویش نام نهاده‌است و آنها را به چهار دسته تقسیم کرده: «۱- گویش‌های وفس، آشتیان، تفرش و آمره، ۲- گویش چادر نشین‌های زند، ۳- گویش غربتی‌ها ۴- گویش‌های خلج و ترکی». دسمه-گرگوار و فونتن (۱۳۷۰) نیز به پراکندگی زبان ترکی در استان مرکزی و در مناطقی مانند دهستان رودبار تفرش، برخی از روستاهای شهرستان فراهان، اراک، شازند و کمیجان اشاره می‌کنند؛ از زبان رایجی که در دلیجان و محلات استفاده می‌شود نام می‌برند؛ همچنین به پراکندگی زبان تاتی به صورت زیر می‌پردازند: زبان وفسی در کمیجان، الویری در زرنديه، و کهکی در تفرش، چهرگانی و وفسی در غرب و جنوب استان همدان و در منتهی‌الیه شهرستان اراک رایج هستند.

هدف پژوهش حاضر بررسی پراکندگی زبانی استان مرکزی است که نتایج حاصل از داده‌های به صورت درصد تقریبی زبانوران زبان‌های مادری رایج ارائه می‌شود. برای نیل به این هدف، پژوهشگران درصدد پاسخگویی به سؤالات زیر بوده‌اند: در هر یک از آبادی‌های^(۱) استان مرکزی، چه زبان‌ها و زیرگونه‌هایی^۱ به عنوان زبان مادری صحبت می‌شود؟ انواع گونه‌های زبانی استان مرکزی با چه درصدی صحبت می‌شود؟ تلفظ(های) محلی نام هر یک از آبادی‌ها استان مرکزی چیست؟ امروزه در روی تابلوهای جاده‌ها، نقشه‌های جغرافیایی، گفت‌وگوها، روزنامه‌های رسمی، نامه‌های نهادهای رسمی و غیررسمی به نام رسمی مکان‌ها اشاره می‌شود. یافتن تلفظ محلی^۲ هر یک از آبادی‌ها کمک شایانی به بررسی نوع زبان‌های محلی می‌کند و اصطلاح علمی آن جاینام شناسی یا توپونیمی است (نک. سبزیپور، ۱۳۹۶).

۲- استان مرکزی و بررسی مختصر تاریخچه آن

استان مرکزی با مساحتی حدود ۲۹ هزار و ۱۲۷ کیلومتر مربع، ۱,۸ درصد از مساحت کشور را در بر گرفته‌است. این استان در مسیر راه‌های اصلی غرب و جنوب کشور واقع شده و با قرار گرفتن بین سه استان مهم اصفهان، قم و تهران موقعیت ویژه‌ای دارد. ۷۵ درصد از مساحت

1. Sub-variety

2. local pronunciation

استان مرکزی را ناهمواری‌ها تشکیل می‌دهند. جمعیت استان مرکزی ۱۴۲۹۴۷۵ نفر با ۴۵۵۸۶۶ خانوار است که در حدود ۷۲۵۷۵۱ نفر آنها مرد و ۷۰۳۷۲۴ نفر زن هستند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). در سال ۱۳۱۶ش کشور به ۲۷ قسمت تقسیم گردید که عراق، ساوه، زرنده، کمره (خمین)، گلپایگان، خوانسار و محلات از قسمت‌های اصلی آن بود. در سال ۱۳۵۷ شهرستان کاشان از استان مرکزی منتزع و تابع استان اصفهان گردید^(۳). براساس آخرین تقسیمات کشوری برگرفته از سرشماری سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران، استان مرکزی دارای ۱۲ شهرستان، ۲۳ بخش، ۳۴ شهر، ۶۶ دهستان و ۱۳۹۴ آبادی دارای سکنه و ۴۶ آبادی خالی از سکنه است. مرکز این استان اراک است و سایر شهرستان‌ها عبارت‌اند از: محلات، ساوه، تفرش، خمین، فراهان، دلیجان، شازند، آشتیان، کمیجان، زرنده و خنداب.

بالاترین درصد جمعیت، ساکن در شهرستان اراک و کمترین جمعیت در شهرستان آشتیان و همچنین بالاترین تراکم جمعیت استان مربوط به دو شهر صنعتی استان یعنی اراک و ساوه است. استان مرکزی ۴۲ کانون عشایری^(۴) را در خود جای داده‌است؛ ۱۹ کانون در ساوه، ۲۱ کانون در زرنده، یک کانون در راه دلیجان و یک کانون در قره کهریز خمین. به گزارش آلبرت بوداگیان (۱۳۹۷)^(۵) در حال حاضر ۴۵ تا ۵۰ خانوار اقلیت مسیحی در سطح شهرستان اراک (استان مرکزی) زندگی می‌کنند که در مجموع حدود ۱۲۰ نفرند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر براساس روش‌شناسی آذیران است. ابتدا منابع موجود برای تعیین پراکندگی زبانی استان مرکزی به کار گرفته شد. از منبع مهم دیگر در تهیه پراکندگی زبانی وبگاه مرکز آمار ایران^(۶) بود که که اسامی آبادی‌های استان را به تفکیک تقسیمات درون‌استانی و جمعیت آنها به‌طور برخط و در قالب فایل اکسل در اختیار پژوهشگران قرار داد. به دلیل نبود مختصات جغرافیایی هر آبادی در این فایل و نیاز به مکان‌یابی آبادی‌ها بر روی نقشه اطلس، از بانک نقشه‌های روستانی شبکه روستایی ایران (روستانت) ^(۷) استفاده شد. ۲- منبع بعدی، پژوهش‌های پیشین در دسترس بود که در آذیران از آنها با عنوان کتابنامه یاد می‌شود. ارائه پراکندگی زبانی استان مرکزی نیازمند این پژوهش‌ها بوده‌است.

۴- ترانویسی اسامی آبادی‌ها در استان مرکزی

برای دستیابی به پراکندگی زبانی در تمامی آبادی‌های استان مرکزی، ابتدا فهرست آبادی‌ها در قالب فایل اکسلی به تفکیک هر شهرستان، بخش و دهستان از وبگاه مرکز ملی آمار ایران

(۱۳۹۵) بارگیری و سپس در کنار نام فارسی آبادی‌ها، در یک ستون اسامی رسمی آنها به لاتین و در ستون دیگری تلفظ محلی آنها به صورت واج‌نویسی مختصر و براساس اصول ترانویسی ایران وارد شد. در نهایت براساس فهرست آبادی‌ها، زبان یا گونه‌های زبانی که در هر آبادی رایج است و میزان تقریبی زبانورانی که از کل آبادی، بدان گونه زبانی صحبت می‌کنند تعیین شده‌است. لازم به ذکر است تلفظ نام محلی آبادی‌ها از زبانوران مسلط به زبان بومی آن منطقه سوال و ثبت و ترانویسی شد. سپس از ساکنان منطقه سوال شد که به چه زبانی صحبت می‌کنند و به زبان محلی آن را چه می‌نامند. در مورد آبادی‌های چندزبانه، درصد تخمینی سخنگویان زبان مادری هر یک از گونه‌های زبانی محاسبه شد.

اصول ترانویسی را اریک آنونبی^۱ برای ثبت دقیق داده‌های پرسشنامه در تارنمای ایران ارائه کرده‌است^(۸). یکی الزامات مهم اجرای دقیق و منسجم این پژوهش، استفاده از این اصول ترانویسی است. منظور از صورت لاتین، همان تلفظ رسمی آبادی است که در اخبار و سخنرانی‌های رسمی تلفظ می‌شود. در نگارش صورت لاتین از اصول واج‌نویسی زبان فارسی و هم‌زمان از اصول خط فارسی بهره گرفته می‌شود و در ترانویسی اسامی محلی صرفاً از اصول واج‌شناختی زبان مدنظر. در جدول ۱ در دو ستون مجزا چند نمونه از صورت لاتین و تلفظ محلی آبادی‌ها ارائه شده‌است و همان‌طور که ملاحظه می‌شود تفاوت‌هایی نیز می‌تواند بین دو صورت وجود داشته باشد.

جدول ۱- ترانویسی اسامی آبادی‌ها

صورت لاتین اسامی آبادی	واج‌نویسی اسامی محلی آبادی
Javersiān	Goverseyyān
Komijān	Kumzān
Meysam Ābād	Shapur Ābād
Seyjān	Seyzān
Shādbāgi	Shābāghei
Samqāver	Somāvur

۵- روش و ابزار گردآوری اطلاعات

بخشی از داده‌های پژوهش به صورت کتابخانه‌ای از مرکز آمار ایران تهیه شده‌است. بخش دوم داده‌ها، از طریق میدانی، یعنی مشاهده، ضبط و پرسشنامه به دست آمده‌است. پرسش درباره نام محلی هر آبادی و پرسش از گونه زبانی رایج و تخمین میزان آن در صورت وجود یک یا

1. Erik Anonby

چند گونه زبانی رایج دیگر در کل روستا از افراد بومی یا از مطلعینی است که یا به مباحث زبانی علاقه‌مندند، یا در استانداری، بخشداری یا شوراهای روستایی مشغول به کارند یا دستفروشان که دایما در آبادی‌ها در دادوستدند.

جامعه آماری پژوهش کل جمعیت ذکرشده در فایل مربوط به هر استان است و با توجه به دستورالعمل تعیینی و روش تحقیق مشخصی که آبران برای تهیه اطلس هر استان در نظر گرفته، شیوه دسترسی به نمونه‌ها از این قرار بوده است: علاوه بر اینکه یکی از پژوهشگران بومی استان مرکزی و آشنا به گونه‌های زبانی رایج در این استان بوده، پژوهشگر بومی برای نام‌های محلی آبادی‌ها و همچنین تخمین تقریبی پراکندگی زبانی، از دانش اهالی بومی استان، هر روستا حداقل دو نفر، بهره برده است. وی در طی حدودا دو سال، از بهمن ۱۳۹۹ تا بهمن ۱۴۰۱ با مراجعه به زبانوران یا افراد محلی آشنا به زبان/ گویش منطقه از قبیل کارمندان دولتی ادارات راه‌سازی، فرمانداری‌ها، بخشداری‌ها، اداره ثبت احوال، شوراها، دهیاری‌ها، معلمان، بازنشستگان فرهنگی روستاها، فعالان فرهنگی، برخی از نویسندگان محلی، پبله‌وران و فروشندگان بازارچه‌های محلی، داده‌ها را به روش میدانی با مصاحبه، ضبط و پرسشنامه گردآوری نموده است. از آنجاکه استان مرکزی ۶۶ دهستان، ۱۰۵۷ آبادی با جمعیت بالا، ۱۰۶ آبادی دارای سه نفر یا کمتر و ۳۱۳ آبادی خالی از سکنه براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ دارد، لذا ۱۱۶۳ آبادی برای تلفظ نام محلی آبادی‌ها، و اطلاعات جغرافیایی زبان‌ها بررسی شد. برخی از آبادی‌ها با جمعیت صفر در جدول مشخص شده که خالی از سکنه‌اند و جهت تخمین درصد زبانوران شهرستان‌ها از جدول آماری حذف شدند. آبادی‌هایی که با علامت ستاره در جدول اکسل آماری مشخص شده‌اند بصورت سه خانوار یا کمتر سکنه دارند (۱۰۶ آبادی) و جمعیت آنها در فرم با صفر مشخص شده است ولی از جدول محاسبات اکسل حذف نشده‌اند و در تخمین زبان رایج، با درصد ۱۰۰ در نظر گرفته شده‌اند. یکی از چالش‌های انجام پژوهش، عدم همکاری کارکنان استانداری، فرهنگ و ارشاد اسلامی، میراث فرهنگی و سایر مراکز مرتبط بوده است که حتی با وجود مدارک و معرفی‌نامه، حاضر به ارائه اطلاعات فرهنگی و زبانی برای شناخت اولیه روستاها نبودند.

۶- مراحل تکمیل فایل اکسل و ورود اطلاعات
بخش‌های مختلف فایل اکسل استان مرکزی به شرح زیر تکمیل شد:

۱- ابتدا داده‌های میدانی مربوط به نام لاتین آبادی^۱ (نام رسمی)، تلفظ محلی آبادی^۲ در ستون‌های سمت راست نام فارسی آبادی‌ها از بالا به پایین و در جهت تکمیل اطلاعات بخش اول بافت زبانی- اجتماعی پرسشنامه آذیران ثبت شد. در ستون‌های قبل از نام لاتین و تلفظ محلی آبادی به ترتیب میزان جمعیت، نام استان، شهرستان، بخش، نام شهر و نام محقق با ترانویسی لاتین مشخص شد که در تصویر ۲ بخشی از اطلاعات فایل اکسل برای نمونه ارائه شد.

۲- برای مشخص کردن پراکندگی زبانی استان مرکزی فهرست جامعی از گونه‌های زبانی رایج گردآوری شد. این مرحله با بهره از پژوهش‌های پیشین، اطلاعات بومیان مطلع انجام می‌شود. قابل ذکر است که این فهرست تنها به منزله آغاز پژوهش است و با توجه به برخط بودن و دسترسی همگان به اطلاعات آذیران، قابل هرگونه تغییر و اصلاح بعدی است. در این قسمت سعی شد که حداقل از یک نفر از زبانوران و افراد مطلع به زبان‌های منطقه از هر دهستان کمک گرفته شود تا تخمین پراکندگی زبان‌ها با دقت بیشتری صورت پذیرد. البته، در برخی از دهستان‌های بزرگ شهرستان اراک و ساوه از افراد بیشتری بهره گرفته شد. نکته اینکه این افراد به صورت «تقریبی» مشخص نمودند که چند درصد از کل افراد آبادی به زبان‌هایی که به منزله زبان مادری^(۹) هستند سخن می‌گویند. در این پژوهش، میزان پراکندگی زبانی به صورت تقریبی^(۱۰) و نمایش آن در ستون‌های سمت راست فایل اکسل (۱۳۹۵) برای زبان فارسی معیار و همه زبان‌های رایج در آبادی‌های استان مرکزی ثبت شد.

۳- در بررسی و تکمیل داده‌های فایل اکسل در استان مرکزی مهم‌ترین شاخص، درصد تقریبی زبانوران زبان مادری نسبت به زبان فارسی معیار و ثبت داده‌های آن به صورت درصد فراوانی تخمینی (تقریبی) براساس داده‌های میدانی پراکندگی زبانی و سؤالات بخش بافت زبانی- اجتماعی استان مرکزی بوده که در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول ۲- تعداد و درصد تقریبی زبانوران در استان مرکزی براساس فایل اکسل (۱۳۹۵)

ردیف	زبان	تعداد تقریبی زبانوران (نفر)	درصد تقریبی
۱	فارسی محلی	۶۲۹۷۶۶	۴۲
۲	فارسی گونه معیار	۴۹۲۷۲۸	۳۳
۳	گروه ترکی	۲۱۳۶۰۱	۱۴
۴	گروه لری	۶۶۸۷۸	۴

1. settlement roman
2. local pronunciation

۳	۴۵۵۹۹	گروه آمیخته	۵
۱	۲۶۹۸۰	راچی	۶
۲	۶۷۸۳	خلجی	۷
زیر یک درصد	۴۲۳۸	تاتی جنوبی	۸
زیر یک درصد	۱۵۹۷	لکی کرمانشاهی	۹
زیر یک درصد	۵۵	کردی	۱۰

براساس بررسی اجمالی فایل اکسل پژوهش حاضر و پیشینه تاریخی زبان‌ها و گویش‌های استان مرکزی که در مقدمه بیان شد، پراکندگی زبانی استان مرکزی به شرح زیر است: زبان راچی و خلجی در قسمت شرق و مرکز استان مرکزی رایج است. در شمال و شمال غربی استان با توجه به نقشه‌های استیلو (1981)، آخرین سرحد تاتی جنوبی تا وفس (چهرقان، فرک، گورچان) و الویری و ویدری است. عادلخانی (۱۳۸۰) به نقل از تفضلی درباره گویش آشتیان یا آشتیانی قدیم چنین نوشته که تا حدود سال ۱۳۳۵ در محلات غربی آشتیان متداول بوده و تنها روستائینی که بیش از ۴۰ سال داشتند، بدان سخن می‌گفتند. ترکی که در قسمت غرب استان مرکزی در شهرستان کمیجان و خنداب و بخش نوبران ساوه رایج است بیشتر به ترکی همدان شبیه است.

مجیدی (۱۳۵۴) معتقد است در قسمت شمال شرقی استان مرکزی در شهرستان کاشان و محلات و نراق و جاسب، زبان راچی/رایجی رایج بوده، که امروز فقط در استان مرکزی محدود به دلیجان و روستاهای واران و رز است. در حوزه مرکزی شهرستان اراک، لهجه اراکی و در شهرستان فراهان لهجه فراهانی رایج است برخی از آبادی‌هایی که در فایل اکسل در شهرستان فراهان قرار دارند مانند آقازیارت، زنگارک، عباس‌آباد، امیرآباد، ضیاآباد، رکین، فردقان، ملک‌باغی، کسراف، سلیم‌آباد، شیرین‌آباد، ونک، هفته‌خانک، زنجیران، دستجان، چوگان، آرزومند، چاقه، سقرجوقک، درویشان و شهر خنجین زبان مادری آنها ترکی است، اما زبانوران تمایل دارند که به فارسی صحبت کنند. بررسی علل تمایل، خارج از بحث این پژوهش است.

در بررسی داده‌های گردآوری شده از گروه‌های قومی و زبانی استان مرکزی در قالب فایل اکسل برخی از نکات مهم برای ارائه درصد پراکندگی زبانی قابل بحث است. در آبادی وفس از توابع شهرستان کمیجان اکثریت زبانوران به زبان وفسی از خانواده زبان تاتی صحبت می‌کنند ولی در آبادی‌های چهرقان فرک و گورچان زبانوران علاوه بر وفسی به ترکی هم صحبت

می‌کنند که این افراد دوزبانه محسوب می‌شوند. در شهرستان خمین برخی از آبادی‌ها به لری (بختیاری) یا به لری محلی، ارمنی، ترکی و فارسی صحبت می‌کنند. در بخش سرزند بیشتر مردم به ترکی، ولی در آستانه و شهباز و بخش زالیان بیشتر به فارسی و لری محلی با توجه به نزدیکی به استان لرستان صحبت می‌کنند. مهم‌ترین چیزی که در استان مرکزی قابل بررسی و پژوهش در آینده است، مرز هم‌گویی زبان‌هاست، زیرا این استان با هفت استان مجاور خود تنوع زبانی زیادی دارد. شهرستان محلات و شهر نیم‌ور هم به فارسی صحبت می‌کنند. این درحالی است که زبان مردم محلات در گذشته زبان راجی بوده‌است (مجیدی، ۱۳۵۴). زبانوران در شهرستان ساوه، بخش نوبران به ترکی (ترکی همدانی) صحبت می‌کنند. با توجه به اینکه برخی از شهرستان‌های استان مرکزی مهاجرپذیرند، طبق آمار مرکز آمار ایران (۱۳۹۵) بیشتر به فارسی صحبت می‌کنند.

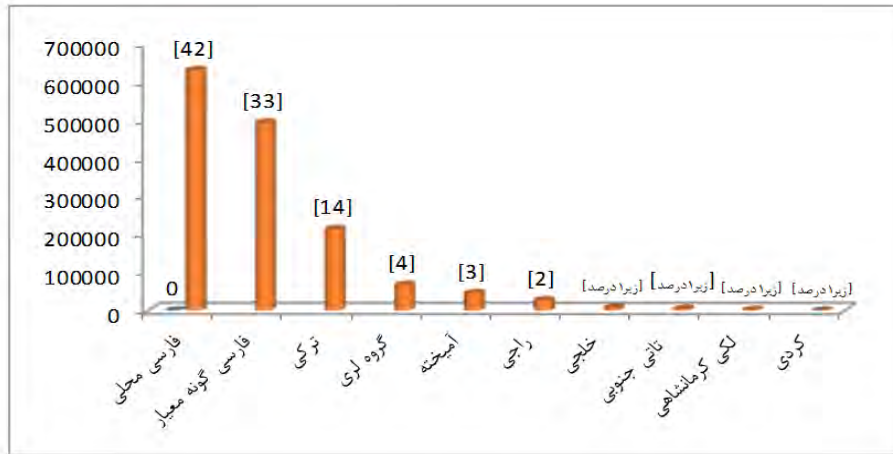
پراکندگی زبانی براساس فایل اکسل نشان می‌دهد که ترکی در اکثر شهرستان‌های استان مرکزی مشاهده می‌شود. البته در استان دوزبانه‌ها بیشترین گروه را در تعیین میزان درصد تقریبی دارند و اکثر افراد در کنار زبان محلی به فارسی گونه معیار نیز مسلط هستند.

۷- زبان‌های استان مرکزی

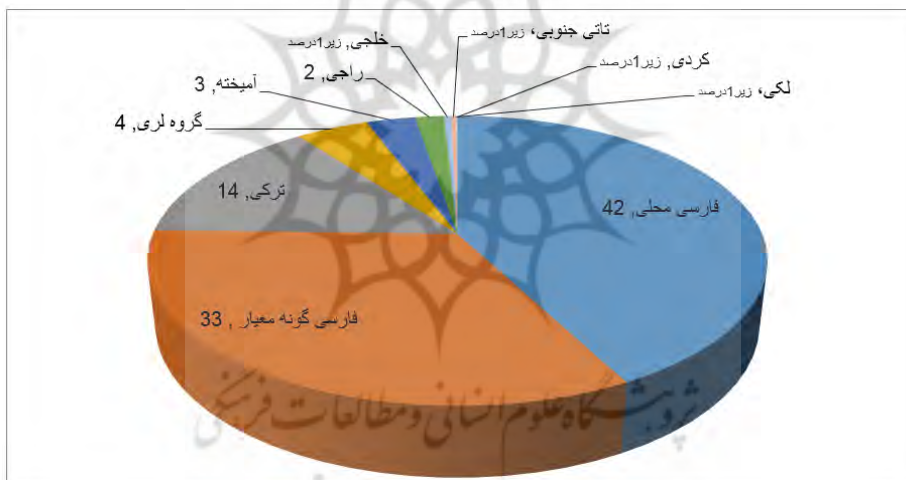
استان مرکزی حدود ۱/۸ درصد از مساحت کشور را تشکیل می‌دهد. با توجه به شواهد میدانی، سه گونه زبانی فارسی محلی، فارسی معیار و ترکی بیشترین تعداد زبانوران را در استان مرکزی دارد. زبان‌های رایج در استان مرکزی با توجه به جدول ۲ و تعداد زبانوران عبارت‌اند از: فارسی محلی، فارسی معیار، گروه ترکی، گروه لری، راجی، خلجی، تاتی جنوبی، لکی، کردی و سایر زبان‌های مهاجر.

براساس آمار نمودار ۱ بیشترین آبادی‌ها در استان به فارسی محلی، فارسی معیار و سپس ترکی صحبت می‌کنند. درصد تقریبی از زبانوران براساس جمعیت آبادی‌ها ارائه شده‌است و حدود ۷۸ درصد برای فارسی (معیار- محلی) تخمین زده شده و اراک، ساوه، شازند، خمین و محلات به ترتیب بیشترین آمار تعداد زبانوران فارسی را دارند، سپس ترکی با ۱۵ درصد زبانور و بعد از آنها لری، راجی، خلجی و تاتی جنوبی. گویش آشتیانی بسیار در معرض خطر است و شاید کمتر از چند نفر هم به این زبان صحبت نمی‌کنند. ترکی با حدود ۱۵ درصد، راجی با حدود ۲ درصد و خلجی با حدود ۰/۴۵ و تاتی با حدود ۰/۲۸۷ درصد در استان زبانور دارد.

تعداد جمعیت و خانوار در جداول اکسل برای هر آبادی با توجه به مرکز شهرستان، بخش، دهستان تنظیم شده‌است. واج‌نویسی و ترانویسی، تلفظ محلی و نام رسمی آبادی‌ها به صورت لاتین ثبت شده‌است. درصد جمعیتی استان براساس آمار سرشماری سال ۱۳۹۵ مبنای تعیین درصد تعداد زبانوران بوده‌است.

نمودار ۱- تعداد زبانوران استان مرکزی

نمودار ۲- درصد زبان‌های مختلف در استان مرکزی

۸- نتیجه‌گیری

بیشترین تعداد زبانوران زبان‌های استان به دو خانواده زبانی فارسی (معیار و محلی) و ترکی تعلق دارد. زبان فارسی با حدود ۷۸ درصد زبان غالب در استان مرکزی است. منظور از زبان فارسی محلی، زبان فارسی با لهجه آن منطقه است. زبان ترکی با حدود ۱۵ درصد، زبان راجی با حدود ۲ درصد، زبان خلجی با حدود ۰/۴۵ درصد و زبان تاتی جنوبی با حدود ۰/۲۸۷ درصد و سایر زبان‌ها با درصدی کمتر از یک در استان مرکزی زبانورانی دارند. برخی از زبان‌ها مانند لری، لکی کرمانشاهی و کردی به علت مهاجرت پذیر بودن در استان مرکزی رایج است. گویش قدیم آشتیانی که از گویش‌های مرکزی ایران محسوب می‌شود در معرض خطر نابودی است. زبان ارمنی با تعداد کمی زبانور هنوز در استان رایج است. برخی از عشایر کوچنده شهرستان خمین و زرنديه به ترکی و کردی خودشان صحبت می‌کنند. می‌توان گفت که پراکندگی دو زبانه‌ها در استان در مقایسه با افراد تک‌زبانه بیشتر است. برخی عوامل از جمله مهاجرت، جابه‌جایی اجباری و تغییرات ناشی از مرزهای جغرافیایی سیاسی استان که اقوام مختلف را گرد هم آورده‌است، علل اصلی میزان پراکندگی دوزبانه‌هاست. مطالعه پراکندگی زبانی در استان‌های اصفهان، لرستان، قزوین، قم و همدان که در دستور کار آیران قرار دارد به یقین به شناخت زبان در استان مرکزی کمک‌های فراوان خواهد نمود.

پی‌نوشت

۱. قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲، ۰۴، ۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی ماده ۲- روستا واحد مبدأ تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط‌زیستی (وضع طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) همگن بوده که با حوزه و قلمرو معین ثبتي یا عرفی مستقل که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا صد نفر اعم از متمرکز یا پراکنده در آنجا سکونت داشته باشند و اکثریت ساکنان دائمی آن بطور مستقیم یا غیرمستقیم به یکی از فعالیت‌های کشاورزی، دامداری، باغداری بطور اعم و صنایع روستائی و صید و یا ترکیبی از این فعالیت‌ها اشتغال داشته باشند و در عرف بعنوان ده، آبادی، دهکده یا قریه نامیده می‌شده‌است. معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات مجلس شورای اسلامی.

2. <http://nunaliit.org>.

۳. در تاریخ ۱۳۵۶/۱۲/۰۸ استان مرکزی به دو استان تهران به مرکزیت شهر تهران و استان مرکزی به مرکزیت شهر اراک تبدیل شد که واحدهای تابعه استان مرکزی به شرح ذیل بوده است: شهرستان اراک، ساوه، قم، خمین، تفرش و کاشان (برای اطلاعات بیشتر نک به محتاط، م. ۱۳۶۸. سیمای اراک: جامعه‌شناسی شهری، تهران: نشر آگه.

۴. به گفته علی‌اکبر منصوری، رئیس امور عشایر استان مرکزی، ابوالفضل وکیلی، یکی از عشایر استان مرکزی در قطعه چهارم شهرستان زرنديه (قشلاق حاجی‌آباد و کیلی)

۵. آلبرت بوداگیان، دیگر عضو شورای خلیفه‌گری ارامنه اراک- خبرگزاری برنا. کد خبر ۷۹۲۵۰۸ تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۵

6. www.amar.org.ir

7. www.map.roostanet.com

8. www.Carleton.ca/iran/transcription

۹. منظور از زبان مادری زبانی است که فرد در بدو تولد در معرض آن قرار گرفته‌است.

۱۰. «تقریبی بودن» میزان پراکندگی زبانی: مشخص کردن پراکندگی زبانی دقیق برای ۱۳۹۴ آبادی در استان مرکزی به صورت میدانی نیازمند به کارگیری مقدمات فراوانی است که در عمل از گستره تحقیق حاضر خارج است. این قابلیت می‌تواند به دقیق‌تر شدن میزان درصد پراکندگی زبانی آبادی‌ها کمک کند.

پیوست‌ها

پرسشنامه نامۀ بافت زبانی - اجتماعی^۱

لطفاً به سؤال‌ها تا جایی که برای شما امکان‌پذیر است پاسخ دهید و در صورت نیاز، بهترین برآورد یا تخمین خود را ارائه دهید. برای هر موردی که قادر به ارائه پاسخ نیستید، از علامت سؤال (?) استفاده کنید.

۱. نام آبادی شما چیست؟

۲. چه زبان‌هایی در آبادی به عنوان زبان مادری صحبت می‌شود (یعنی زبانی که فرد در کودکی در خانه می‌آموزد)؟

۳. چه نسبتی (درصد تقریبی) از جمعیت آبادی به این زبان‌ها به عنوان زبان مادری صحبت می‌کنند؟

۴. مردم آبادی، زبان(های) خود را به زبان‌های محلی خود چه می‌نامند؟

۵. آیا خرده‌گونه‌ای خاصی وجود دارد که در این‌جا به آن صحبت می‌شود؟

۶. آیا این گونه به گروه زبانی بزرگتری تعلق دارد؟

تصویر ۱- نقشه استان مرکزی و تقسیمات شهرستان‌ها (منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵)

۱. پرسشنامه حاضر بخشی از پرسشنامه بافت زبانی و اجتماعی است که در وبگاه اطلس زبان‌های ایران موجود است.

Y	AE	AF	AG	AT	AU	AV	AW	AX	A*
1	نام			جمعیت	مرد	زن	خانوار	stand	
2	dehestan_rou settlement_Persia settlement_roman_201 local_pronunciatio			population	populatio	populatio	household	coi	populatio%_Pe
3				1,429,475	725,751	703,724	455,866		
4				591,756	300,245	291,511	188,180		
5				565,357	286,833	278,524	179,582		
6	Amān Ābād			4,108	2,095	2,013	1,410		
7	Amān Ābād	امان آباد Amān Ābād	Amān Ābād	2,135	1,112	1,023	685		
8	Amān Ābād	انجدان Anjedān	Anjedān	296	144	152	118		
9	Amān Ābād	حسن آباد Hasan Ābād	Hasan Ābād	97	52	45	40		
10	Amān Ābād	رودباران Rudbārān	Rudbārān	93	48	45	31		
11	Amān Ābād	زالو ***	***	0	0	0	0		
12	Amān Ābād	ساق Sāq	Sāq	23	11	12	14		
13	Amān Ābād	کروانسرآ Kārvānsarā	Kārvānsarā	45	27	18	18		
14	Amān Ābād	گیلی Gili	Gili	122	53	69	58		
15	Amān Ābād	جمالک Jamālkeh	Jumālke	13	8	5	5		
16	Amān Ābād	کودزر Kudzar	Kudzar	339	153	186	151		
17	Amān Ābād	انجیرک Anjirak	Anjirek	278	140	138	90		
18	Amān Ābād	سوار آباد Savar Ābād	Suvar Ābād	667	347	320	200		

تصویر ۲- بخشی از فایل اکسل استان مرکزی با اطلاعات درج شده در آن

منابع

- دسمه-گرگوار، ه. و فونتن، پ. ۱۳۷۰. نقشه مردم‌نگاری اراک و همدان، ترجمه زیرنظر ع. ا. کریمی. مشهد: آستان قدس.
- راسخ مهند، م. ۱۳۸۶. «مفعول‌نمایی افتراقی در برخی از زبان‌های ایرانی»، *نامه فرهنگستان*، ۹(۱): ۲-۳۲.
- رضایی باغ‌بیدی، ح. ۱۳۸۰. *معرفی زبان‌ها و گویش‌های ایران*. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- سبزه‌علی‌پور، ج. ۱۳۹۶. «تأملی بر جای‌نام‌شناسی منطقه تات‌زبان شاهرود خلخال»، *زبان فارسی و گویش‌های ایرانی*، ۲(۱): ۱۶۳-۱۸۴.
- صفری، ح. ۱۳۸۲. *واژه‌نامه راجی* (گویش دلیجان)، تهران: نشر بلخ.
- صابری، م. ۱۳۸۳. *گویش کهکی تفرش (بوروشه) ادبیات و باورهای مردمی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، زبان و ادبیات فارسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران.
- طاهری اردلی، م. ۱۳۹۹. «استان چهارمحال و بختیاری در اطلس زبان‌های ایران، روش‌شناسی پژوهش و پراکندگی زبانی»، *پژوهش‌های زبانشناسی تطبیقی*، ۱۰(۹۱): ۴۷-۶۹.
- کیا، م. ص. ۱۳۳۵. *گویش آشتیان*، دفتر نخست، دانشگاه تهران.
- شریعت، ک. ۱۳۸۸. «ویدر روستای من با گویشی ویژه»، *فرهنگ مردم*، ۳۱(۳۲): ۱۸۳-۱۹۲.

شیخان، ر. ۱۳۸۹. بررسی گویش‌های استان مرکزی، واحد آموزش و پژوهش صداوسیما استان مرکزی، شبکه آفتاب استان مرکزی.

عادلخانی، ح. ۱۳۸۰. لهجه، دستور زبان و گویش آشتیان. اراک. پیام دیگر.

کمیجانی بزلویی، ذ. ۱۳۹۲. بررسی تطبیقی توالی کلمات در وفسی و فارسی میانه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، فرهنگ و زبان‌های باستانی، همدان: دانشگاه آزاد اسلامی همدان.

مرکز آمار ایران. ۱۳۹۵. سرشماری عمومی نفوس و مسکن. وزارت کشور، مرکز آمار ایران برگرفته از <https://www.amar.org.ir>

مجیدی، م. ۱۳۵۴. گویش‌های پیرامون کاشان و محلات. ش ۱۲. تهران. فرهنگستان زبان ایران.

میردهقان، م. و یوسفی، م. س. ۱۳۹۱. «حالت و حالت‌نمایی در گویش وفسی»، زبان‌شناخت. ۳(۱): ۱۹۷-۲۲۲.

مقدم، م. ۱۳۲۸. گویش‌های وفس و آشتیان و تفرش. ایران‌کوده، (۱۱).

نبی‌لو چهرقانی، ع. ۱۳۸۷. «واژه‌های فارسی میانه در گویش‌های وفسی و چهرقانی»، گویش‌شناسی، ۱(۱۵): ۸۰-۹۱.

Chambers, J. K., & Trudgill, P. 1998. *Dialectology*. Cambridge University Press.

Stilo, D. 1971. *A Grammar of Vafsi –Tati: An Application of Transformational Computer Model*, Ph.D. Dissertation, Linguistics, University of Michigan.

Stilo, D. 1981. "The Tati language group in the sociolinguistic context of Northwestern Iran and Transcaucas". *Iranian Studies*, XIV (3-4): 137-185

روش استناد به این مقاله:

کمیجانی بزلویی، ذ.، غیاثیان، م. و طاهری اردلی، م. ۱۴۰۱. «پراکندگی زبانی در استان مرکزی»، زبان فارسی و گویش‌های ایرانی، ۱(۳): ۲۰۳-۲۱۶. DOI:10.22124/plid.2023.22965.1615

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

